

Husdyrkonsesjon og nytt rundskriv om jordlovens § 12, fradeling av tomter

Kjersti Alne Solberg og Trine Gevingås

Landbrukskonferansen 5.-6.4.2022

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

Tema i dag:

- Litt generelt om HK regelverket
- Om konsesjonsregulert produksjon på fradelt tomt
- Om driftsfelleskap
- Om 10 årsregelen og konsesjonsregulert produksjon på fradelt tomt
- Jordlovens § 12

§ 1. Formål

Lovens formål er å legge til rette for spredning av svine- og fjørfeproduksjonen på flere enheter ved å regulere produksjonsomfanget hos den enkelte produsent.

Lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen

Noen sentrale begrep i husdyrkonsesjonsregelverk

- Konsesjonsregulert produksjon: All svine- og fjørfeproduksjon.
- Konsesjonsfri drift: All produksjon opp til konsesjonsgrensen - 2100 konsesjonsenheter.
- Konsesjon: Tillatelse til å drive over den konsesjonsfrie grensen
- Konsesjonsplikt: Inntreder dersom produksjonen går over den konsesjonsfrie grensen eller gitt konsesjon.

Dagens konsesjonsgrenser

- 280 000 omsatte/slakta kyllinger pr år
- 60 000 omsatte/slakta kalkun pr år
- 7500 verpehøner på ethvert tidspunkt
- 2100 omsatte/slakta slaktegris pr år
- 105 avlspurker på ethvert tidspunkt (innsatte) & 150 utrangerte avlspurker
 - Foredlingsbesetning 105 innsatte & 438 utrangerte
 - Formeringsbesetning 105 innsatte & 220 utrangerte

Forvaltningens roller i saker etter Lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen

Kommunene

- Ta imot søknader, gi uttalelse til søknaden og sende den til Statsforvalteren for behandling
- Dialog med Statsforvalteren om aktuelle saker
- Observatør ved kontroll
- Vil veldig ofte være den første som blir kontaktet ved spørsmål

Statsforvalteren

1. instans:

- Behandle innkommende saker
- Veiledning om regelverket
- Kontroll:
 - årlig standardkontroll
 - risikobasert kontroll

Landbruksdirektoratet

2. instans

Konsesjonsregulert produksjon på fradelt tomt

§ 3. Andre forhold som utløser konsesjonsplikt

Dersom to eller flere konsesjonsregulerte produksjoner har felles eierinteresser, inntre konsesjonsplikt dersom det samlede produksjonsomfang overstiger grensen for konsesjonsfri drift. Det samme gjelder dersom to eller flere samarbeider om konsesjonsregulert produksjon i en slik grad at de må anses å ha økonomiske interesser i samme produksjon.

Lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen

10 årsregelen i forskriften

- § 5 i forskriften «Unntak fra konsesjonsplikten etter lovens § 3 første ledd»:
 - Odel
 - Ekteskap
- «*Dersom en har drevet ervervsmessig svine- eller fjørfeproduksjon i minimum ti år og overtar en eiendom med ervervsmessig svine- eller fjørfeproduksjon som en har odelsrett til, og produksjonene til sammen overstiger grensen for konsesjonsfri drift, kan det gjøres unntak fra konsesjonsplikten etter lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen § 3 første ledd. Statsforvalteren kan dispensere fra tiårskravet.*»

«Fradeling av tomt for å etablere kraftfôrkrevende produksjoner kan etter dette som hovedregel ikke anses som tjenlig bruk i lys av nasjonale eller lokale mål.....»

Ref: Landbruk- og matdepartementets rundskriv nr M-2/2021

Bakgrunn

- Fradeling av egne tomter for etablering av fjøs til kylling, høns og svin har vært veldig vanlig en god stund (10 – 20 år?)
- Noe annen rollefordeling sml. husdyrkonsesjon: kommunene vedtar evt. fradeling i første instans, vi behandler klager og har en viss terskel for overprøving
- Blir ofte bygd på dyrka jord – bidrar dermed til landbrukets egen nedbygging
- De siste årene har det i flere saker blitt konstatert driftsfellesskap mellom produsenter etter husdyrkonsesjonsregelverket
- Vi erfarer at det i flere av disse sakene har begynt med at produsenter har fått fradelt én eller flere tomter fra eiendommen sin

Utgangspunktet – jordloven § 12

“tjenlig og variert bruksstruktur”

Tidligere:

- kan ikke legge til grunn at driftsfellesskap vil oppstå og avslå på dette grunnlaget
- Informere søkerne, jf. rundskriv 2017-8

Vurderingen etter jordloven § 12:

- Utgangspunktet for vurderingen av om samtykke til deling skal gis, er at delingen ikke skal gå ut over de interessene bestemmelsen skal verne om
- Ved avgjørelsen av om samtykke til deling skal gis, skal det etter tredje ledd første punktum legges vekt på om delingen legger til rette for en *tjenlig og variert bruksstruktur* i landbruket.
- Synet på hva som er en tjenlig variert bruksstruktur i landbruket vil kunne endre seg over tid, og bestemmelsen gjør det mulig å ta hensyn til samfunnsutviklingen i området.
- Det skal legges til rette for utvikling av bruk som er tjenlige for samfunnet både nasjonalt og lokalt, sett ut fra det området eiendommen ligger.
- Har tidligere ikke hatt klare retningslinjer for hvordan man skal vurdere søknad om fradeling av tomt til f.eks. kyllingfjøs

Nye signaler i siste rundskriv – M-2/2021

«Det kan se ut til at etablering av tomter til kraftforkrevende produksjoner som omfattes av husdyrkonsesjonsreglene har økt. Slik fradeling legger til rette for økte investeringer og økt produksjon. Fradelingen innebærer imidlertid at tomta blir en selvstendig landbruksenhet uten nødvendig grunnlag for spredeareal. Fradelingen innebærer videre at arealressursene svekkes på landbrukseiendommen tomta deles fra, og den fradelte tomta kan føre til arronderingsmessige ulemper for gjenværende eiendom. I praksis har det også vist seg at delingen kan legge til rette for samarbeid som kan være i strid med husdyrkonsesjonsloven. ***Fradeling av tomt for å etablere kraftforkrevende produksjoner kan etter dette som hovedregel ikke anses som tjenlig bruk sett i lys av nasjonale eller lokale mål, men det må foretas en konkret vurdering hvor også de øvrige momentene i jordlovens delingsbestemmelse trekkes inn.»***

Hvordan vurdere «tjenlig bruksstruktur»

Fradeling legger til rette for økt produksjon og sysselsetting

Men:

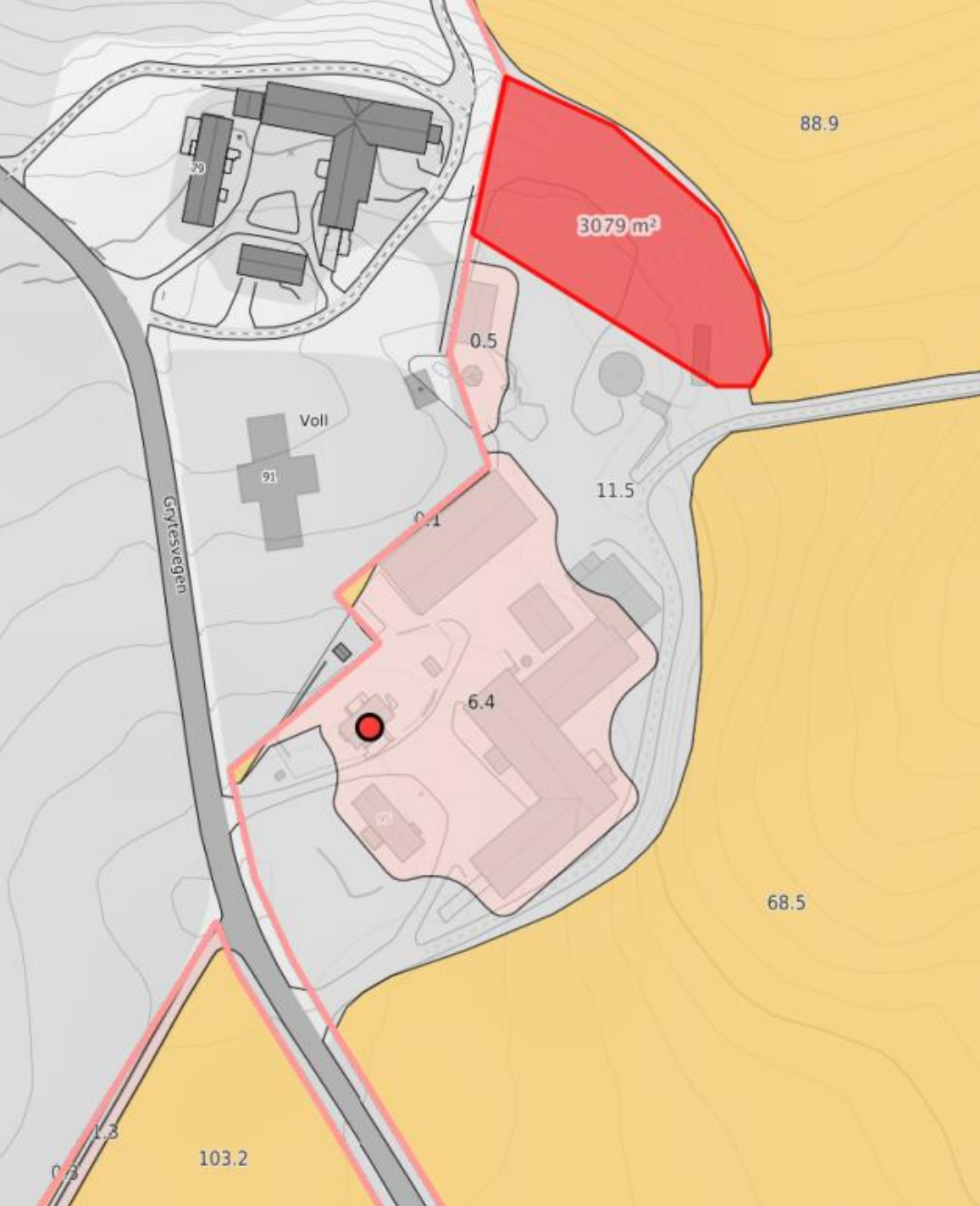
Selvstendig enhet uten spredeareal

Arealressursene på landbrukseiendommen svekkes

- Vern av arealressursen

Arronderingsmessige ulemper for gjenværende eiendom

Kan legge til rette for samarbeid i strid med husdyrkonsesjonsloven

Arronderingsmessige ulemper?

- Søkt fradelt tomt til sønn for etablering av en kraftfôrkrevende produksjon
- Avslått av kommunen, stadfestet av oss
- Hva hvis det etableres annen virksomhet etter noe tid?
- Konflikt i.f.t. beliggenhet

«som hovedregel ikke anses som tjenlig bruk.»

..men det må foretas en konkret vurdering.

Husk at vi ved søknadsbehandling må ta utgangspunkt i de faktiske forhold på søknadstidspunktet – kan ikke spekulere i for stor grad i mulige fremtidige forhold

Men, det må være relevant å vise til erfaringer i vårt fylke med kontroll etter husdyrkonsesjonsloven, i tillegg til vektlegging av øvrige forhold